

міжнародну правову допомогу. Тобто можна констатувати наявність прогалини в законодавстві, адже ст. 110 КПК України не зазначає серед форм процесуальних рішень рішення, прийняті після розгляду уповноваженим (центральним) органом. Водночас на досудовій стадії кримінального провадження, виходячи і з того, що уповноваженим (центральним) органом є орган державного обвинувачення - Генеральна прокуратура України та орган досудового розслідування - Національне антикорупційне бюро України - вирішення цієї колізії також може здійснюватись шляхом винесення постанови, якщо інше не передбачено законодавством.

Відтак, слід вважати процесуальну дію - розгляд запиту суду, прокурора або слідчого за погодженням з прокурором про міжнародну правову допомогу в кримінальному провадженні закінченою, а відповідне процесуальне рішення прийнятим - з моменту розгляду і задоволення запиту уповноваженим (центральним) органом. Відтак, з позиції доктрини кримінального процесу, зупинення досудового розслідування з цієї підстави починається з моменту розгляду та задоволення запиту уповноваженим (центральним) органом.

Никифорчук Дмитро Йосипович -
завідувач кафедри оперативно-
розшукової діяльності Національної
академії внутрішніх справ, доктор
юридичних наук, професор;

Дуброва Рада Вікторівна - ад'юнкт
кафедри оперативно-розшукової
діяльності Національної академії
внутрішніх справ

МІЖНАРОДНІ ЗЛОЧИНИ, УЧИНЕНІ НА ТИМЧАСОВО НЕПІДКОНТРОЛЬНИХ ТА ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ

Уперше перелік міжнародних злочинів і злочинів міжнародного характеру, що становлять значну суспільну небезпеку, містив Статут Нюрнберзького Міжнародного воєнного трибуналу 1945 р. У ст. 6 Статуту до категорії міжнародних віднесено три групи злочинів проти людства:

- злочини проти миру, а саме: планування, підготовка, розв'язування чи ведення агресивної війни в порушення

міжнародних договорів, угод чи запевнень або участь у спільному плані чи змові, які спрямовано на здійснення будь-якої із зазначених вище дій;

- воєнні злочини, а саме: порушення законів чи звичаїв війни, зокрема вбивства, тортури, захоплення в рабство чи з іншою метою цивільного населення окупованої території, убивства чи тортури військовополонених, осіб, які знаходяться в морі, убивства заручників, пограбування суспільної чи приватної власності, безглузді руйнування міст і сіл, розорення, не виправдані воєнною необхідністю, та інші злочини;

- злочини проти людства, а саме: убивства, винищування, поневолення, заслання та інші жорстокості, учинені щодо цивільного населення до чи під час війни, або переслідування за політичними, расовими чи релігійними мотивами з метою здійснення чи у зв'язку з будь-яким злочином, що підпадає під юрисдикцію трибуналу, незалежно від того, чи були ці дії порушенням внутрішнього права країни, де їх було вчинено, чи ні.

Згодом класифікацію вдосконалювали й ускладнювали. Зокрема, Конвенція про запобігання злочинів геноциду та покарання за нього (1948) віднесла до категорії цих злочинів також геноцид. Це поняття визначало дії, учинені з наміром знищити цілком або частково яку-небудь національну, етнічну, расову чи релігійну групу як таку (ст. 2).

Женевські конвенції про захист жертв війни 1949 р. й Додатковий протокол I до них 1977 р. суттєво доповнили перелік воєнних злочинів і злочинів проти людства. 1968 року Конвенція про незастосування строку давності до воєнних злочинів і злочинів проти людства зазначила серед міжнародних злочинів злочини проти людства, вигнання внаслідок збройного нападу чи окупації, нелюдські дії, які є наслідком політики апартеїду, а також геноциду (ст. 1).

Генеральна Асамблея ООН 1973 р. прийняла Міжнародну конвенцію про запобігання злочину апартеїду та покарання за нього, у якій апартеїд було оголошено злочином проти людства, який створює суттєву загрозу міжнародному миру й безпеці.

1976 році Комісія міжнародного права схвалила проект статей про відповідальність держав. Згідно з п. 3 ст. 19 цього

документа, до числа міжнародних злочинів віднесено агресію, установлення чи збереження силою колоніального панування, рабство, геноцид, апартеїд й екоцид.

У проєкті Кодексу злочинів проти миру і безпеки людства, що був прийнятий Комісією з міжнародного права 1991 р., до злочинів проти миру й безпеки людства віднесено агресію; загрозу агресії; втручання; колоніальне панування та інші форми іноземного панування; геноцид; апартеїд; систематичні і масові порушення прав людини; виключно серйозні воєнні злочини; вербування, використання, фінансування й навчання найманців; міжнародний тероризм; незаконний обіг наркотичних засобів; навмисна і серйозна шкода навколишньому середовищу.

Україна згідно з [Конституцією України](#) є суверенною і незалежною державою. Суверенітет України поширюється на всю її територію, яка в межах наявного кордону є цілісною та недоторканою. Перебування на території України підрозділів збройних сил інших держав з порушенням процедури, визначеної Конституцією та законами України, [гаазькими конвенціями 1907 р., IV Женевською конвенцією 1949 р.,](#) а також у суперечч^я [Меморандуму про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї 1994 р., Договору про дружбу, співробітництво і партнерство між Україною та Російською Федерацією 1997 р. й](#) іншим міжнародно-правовим актам є окупацією частини території суверенної держави Україна та міжнародним протиправним діянням з усіма наслідками, передбаченими міжнародним правом.

Основою гуманітарної, соціальної та економічної політики держави Україна стосовно населення тимчасово окупованої території України (тимчасово окупована територія України є невід'ємною частиною території України, на яку поширюється дія Конституції та законів України) [5] є захист і повноцінна реалізація національно-культурних, соціальних та політичних прав громадян України, зокрема корінних народів і національних меншин.

Конституція України гарантує захист прав й основних свобод громадян у державі та за її межами за будь-яких внутрішньополітичних, соціально-економічних та інших обставин. Протидія міжнародним злочинам є завданням для всієї світової спільноти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Європейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах [Електронний ресурсі / Рада Європи ; Страсбург, 20 квіт. 1959 р. - Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_036. - Назва з екрана.

2. Європейська конвенція про видачу правопорушників [Електронний ресурсі / Рада Європи ; Париж, 13 груд. 1957 р. - Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_033. - Назва з екрана.

3. Європейська конвенція про передачу провадження у кримінальних справах (ETS N 73) [Електронний ресурсі / Рада Європи, 1972. - Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_008. - Назва з екрана.

4. Женевська конвенція про поведження з військовополоненими [Електронний ресурсі / ООН, 12 серп. 1949 р. - Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_153. - Назва з екрана.

5. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України : Закон України від 15 квіт. 2014 р. № 1207-VII // Відомості Верховної Ради України. - 2014. - № 26. - Ст. 892.

6. Конвенція про закони і звичаї суходільної війни (IV Гаазька конвенція) [Електронний ресурсі. - Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_222. - Назва з екрана.

7. Конвенція про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах від 22 січ. 1993 р. [Електронний ресурсі. - Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/997_009. - Назва з екрана.

8. Конвенція про передачу засуджених осіб [Електронний ресурсі / Рада Європи ; Страсбург, 21 берез. 1983 р. - Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/994_025. - Назва з екрана.